

Tiêu điểm: Bán lại ĐVHD tịch thu được trong các vụ buôn bán trái phép

Thảo luận

Việc bán lại và bán đấu giá động vật hoang dã (ĐVHD) tịch thu được từ những vụ buôn bán ĐVHD là một rào cản lớn trong công tác bảo tồn và chống lại nạn buôn bán ĐVHD trái phép ở Việt Nam. Căn cứ theo Nghị định 139/2004/NĐ-CP ban hành ngày 25/6/2004, trong vài năm gần đây, một lượng lớn ĐVHD sau khi tịch thu đã được đem bán lại cho những kẻ buôn bán ĐVHD. Chương trình bảo vệ ĐVHD của ENV đã thống kê được trong 106 vụ buôn bán, vận chuyển ĐVHD trái phép

được phát hiện kể từ năm 2005, có khoảng 50 vụ (47%) các cơ quan chức năng bán đấu giá toàn bộ hoặc một phần số tang vật thu được. Thậm chí trong nhiều trường hợp, các loài quý hiếm và được bảo vệ trong Nghị định 32/NĐ-CP ban hành ngày 30/3/2006 cũng được đem bán đấu giá. Theo Nghị định này, ĐVHD thuộc nhóm 1B không được phép buôn bán vì mục đích thương mại dưới mọi hình thức. Tuy nhiên, Điều 34 Nghị định 139/2004/NĐ-CP lại cho phép các cơ quan chức năng tính bán các ĐVHD quý hiếm được xác định là ốm yếu hoặc không thể sống sót trong điều kiện tự nhiên. Chính vì lỗ hổng này mà nhiều loài có giá trị cao như tê tê và một số loài rùa quý hiếm thường được kiểm định là ốm yếu đã bị bán lại cho những kẻ buôn bán ĐVHD!

Mặc dù được pháp luật cho phép nhưng việc bán đấu giá ĐVHD đặc biệt là những loài được bảo vệ thuộc nhóm 1B và 2B quy định trong Nghị định 32/2006/NĐ-CP là góp phần tiếp tay cho những kẻ buôn bán ĐVHD thực hiện hành vi của mình một cách hợp pháp. Thông qua hình thức này, các loại ĐVHD quý hiếm có nguồn gốc bất hợp pháp được buôn bán công khai trên thị trường.

Mặt khác, khi ĐVHD được bán lại cho những kẻ buôn bán ĐVHD, những cơ quan chức năng bảo vệ ĐVHD có thể bị coi là những người tiếp tay cho hành vi buôn bán ĐVHD trái phép và điều này đối lập với mục đích và nhiệm vụ bảo vệ ĐVHD của các cơ quan nói trên. Một cuộc điều tra có sự tham gia của 60 nhân viên kiểm lâm được thực hiện vào đầu năm 2006 cho thấy khoảng 81% số kiểm lâm được hỏi đồng ý rằng trong các cuộc bán đấu giá, hầu hết ĐVHD tịch thu lại rơi vào tay những kẻ buôn bán và điều này khiến cho nạn buôn bán ĐVHD đã trái phép ngày một gia tăng.

Theo một số chuyên gia trong lĩnh vực bảo vệ ĐVHD, thông qua việc cung cấp ĐVHD có nguồn gốc hợp pháp và bất hợp pháp, chúng ta đang góp phần tăng thêm nhu cầu tiêu thụ ĐVHD trên thị trường và như vậy có nghĩa là chúng ta đang vô tình khuyến khích các hành vi săn bắt và buôn bán ĐVHD. Thợ săn khi đó phải cố gắng tìm cách tăng thêm nguồn cung cấp để có thể đáp ứng được nhu cầu tiêu dùng, theo đó số lượng các vụ buôn bán ĐVHD trái phép cũng ngày một gia tăng.

Hiện nay Cục Kiểm lâm đang trong quá trình sửa đổi Nghị định 139, hy vọng lỗi hỏng pháp lý nêu trên sẽ được xóa bỏ, đồng thời cũng xem xét một số vấn đề cấp bách khác. Chúng tôi đặc biệt đề xuất việc sửa đổi Nghị định 139 phải nghiêm cấm việc tái bán hoặc bán đầu giá ĐVHD tịch thu được dưới mọi hình thức nhằm tăng cường các nỗ lực đấu tranh chống lại nạn săn bắt, buôn bán ĐVHD ở Việt Nam.

Phản thảo luận trong bản tin này tập trung đến các vấn đề nổi cộm, các rào cản đối với việc thực thi pháp luật hiệu quả và bảo vệ các loài động vật nguy cấp ở Việt Nam. Phần này được trích từ biên bản trong diễn đàn hàng tháng về vấn đề buôn bán ĐVHD do ENV tổ chức.

Hồ sơ về tình hình săn bắt, vận chuyển và buôn bán ĐVHD trái phép – Tháng 10 và 11 năm 2006

Thông tin về các vụ tịch thu ĐVHD do vận chuyển, buôn bán trái phép

- Tại Hà Tây, các cơ quan chức năng đã tịch thu 1 con cây cùng thực đơn quảng cáo các món ăn chế biến từ ĐVHD tại khách sạn ASEAN. Chủ nhà hàng bị xử phạt hành chính về hành vi nuôi nhốt và quảng cáo ĐVHD trên thực đơn. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 340)*
- Vào cuối tháng 10, Chi cục Kiểm lâm tỉnh Quảng Nam chuyển giao gần 100 cá thể rùa tịch thu từ một vụ buôn bán, vận chuyển trái phép cho Trung tâm Bảo tồn Rùa – VQG Cúc Phương để cứu hộ. Số rùa và kỳ đà tịch thu trong vụ này đã được thả về tự nhiên. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 327)*
- Tại Đồng Nai, 8 con gấu ngựa tịch thu từ một công ty tư nhân trên địa bàn huyện Long Thành vào tháng 8/2006 đã được chuyển giao cho Trung tâm Cứu hộ - VQG Cát Tiên để cứu hộ. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 341)*
- Tại Lào Cai, các cơ quan chức năng tỉnh Lào Cai tịch thu và thả về rừng 142 con chim. Các đối tượng vi phạm bị xử phạt hành chính 3 triệu đồng. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 353)*

- Nhận được tin báo từ quần chúng, công an tỉnh Hà Tĩnh đã phục kích tại Quốc lộ 18 và bắt giữ một đoàn xe gồm 5 xe máy đang vận chuyển ĐVHD. Các đối tượng vận chuyển đã bỏ trốn để lại tang vật gồm 173 kg tê tê. Theo các cơ quan điều tra, số tê tê này có nguồn gốc từ Lào được vận chuyển sang Việt Nam để tiêu thụ. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 357)*
- Ngoài ra, Chi cục Kiểm lâm các tỉnh Quảng Ninh, Bình Phước, Thanh Hoá cũng tịch thu một số lượng đáng kể tê tê được vận chuyển, buôn bán trái phép. Tại Hà Tĩnh, ngoài vụ tịch thu tê tê kể trên, trong tháng 11, các cơ quan chức năng còn tịch thu thêm một lô hàng 365 kg tê tê cũng được thu gom từ Lào về để tiêu thụ. *(Thông tin được lưu trong các hồ sơ số 338, 347, 348, 352).*
- Tại tỉnh Thái Bình, lô hàng 215 kg rắn do công an huyện Hưng Hà tịch thu được trả lại cho chủ hàng vì có nguồn gốc hợp pháp từ một trang trại gây nuôi. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 332).*
- Tp. Hồ Chí Minh: Hai đối tượng vận chuyển trái phép ĐVHD gồm rùa, rắn, và một số loài ĐVHD khác do Chi cục Kiểm lâm Tp. Hồ Chí Minh tịch thu bị xử phạt hành chính 6 triệu và 7 triệu đồng. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 331)*
- Một đối tượng buôn bán trái phép ĐVHD ở Tp. Đà Nẵng bị xử phạt 6 tháng tù giam do vận chuyển lô hàng gồm rùa, rắn và kỳ đà vào tháng 6/2006. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 250)*

Thông tin về các vụ trong đó có sự tham gia tích cực của cộng đồng

- Một tờ báo ở Hà Nội đã cam kết chấm dứt đăng quảng cáo mật gấu trên các số báo tiếp theo. Thông tin về hành vi vi phạm được thông báo cho ENV qua đường dây nóng và ENV đã thuyết phục tòa soạn chấm dứt đăng quảng cáo. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 346)*
- Sau khi nhận được thông tin từ một khách du lịch nước ngoài qua đường dây nóng, Chi cục Kiểm lâm tỉnh Bình Thuận đã kiểm tra và tịch thu 1 con khỉ đuôi dài tại một khu du lịch ở Tp. Phan Thiết. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 278).*
- Sở Thủy sản tỉnh Khánh Hoà tịch thu 2 mẫu vật đồi môi trung bày tại 2 cửa hàng bán đồ lưu niệm tại Tp. Nha Trang. Hành vi vi phạm được một cán bộ của ENV phát hiện trong một chuyến công tác đến Nha Trang. *(Thông tin được lưu trong các hồ sơ số 290, 291)*
- Một nhà hàng ở Hà Nội tự nguyện dỡ bỏ mẫu vật rùa biển treo trên tường sau khi một cán bộ Chương trình Bảo vệ ĐVHD phát hiện và yêu cầu dỡ bỏ. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 326).*
- Nhờ thông tin từ một người dân địa phương về một nhà hàng quảng cáo ĐVHD trên biển hiệu qua đường dây nóng, Chi cục Kiểm lâm tỉnh Tây Ninh đã kịp thời kiểm tra nhà hàng và yêu cầu nhà hàng dỡ bỏ biển hiệu. *(Thông tin được lưu trong hồ sơ số 309).*

- Tại Hà Nội, một người dân đã tự nguyện chuyển giao cho ENV một con cu li sau khi đọc được các thông tin về những nỗ lực bảo tồn ĐVHD trên trang web của ENV. Sau đó, ENV đã bàn giao con cu li này cho Trung tâm Cứu hộ Linh trưởng Vườn Quốc gia Cúc Phương. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 312).

- Cũng tại Hà Nội, nhiều người dân cũng như khách du lịch nước

ngoài thông tin đến đường dây nóng phản ánh tình trạng một số loài chim hoang dã đang được một người bán hàng rong chở đi bán dọc theo đoạn đường Lê Duẩn. Sau những nỗ lực của cơ quan chức năng đi kiểm tra hiện trường, cán bộ của ENV đã xác định được đối tượng và thông tin cho cơ quan kiểm lâm đến xử lý. Tuy nhiên, các cán bộ kiểm lâm đã không tịch thu tang vật, mà chỉ khuyến cáo và tuyên truyền nâng cao nhận thức của người bán hàng. Kết quả là thông tin lại tiếp tục được thông báo đến đường dây nóng cho biết tình trạng vẫn tiếp tục tiếp diễn. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 342).

- Tại Bình Định, một cá thể voọc chà vá chân xám được một người dân địa phương tự nguyện bàn giao cho Chi cục Kiểm lâm tỉnh. Đây là con voọc do người dân mua lại từ các thợ săn. Con voọc sau đó đã được bàn giao lại cho Trung tâm Cứu hộ Linh trưởng – VQG Cúc Phương để chăm sóc và cứu hộ. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 349)

- Tại Lào Cai, sau khi nhận được thông tin từ một khách du lịch nước ngoài phản ánh việc da báo đang bày bán tại chợ Bắc Hà, hạt kiểm lâm huyện Bắc Hà đã tiến hành kiểm tra chợ. Mặc dù không phát hiện ra đối tượng bán như trong ảnh chụp do những người buôn bán tại chợ thường bán hàng lưu động và không có vị trí cố định, Hạt kiểm lâm cũng đã tiến hành kiểm tra, kiểm soát thường xuyên, đồng thời nâng cao nhận thức cho người dân trên đài Phát thanh - Truyền hình của huyện vào các phiên chợ chủ nhật hàng tuần về công tác quản lý, bảo vệ ĐVHD. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 344)

- Tại Quảng Trị, Hạt kiểm lâm huyện Gio Linh đã yêu cầu một chủ cửa hàng không trưng bày mẫu vật cây nhồi bông và ĐVHD khác sau khi nhận được thông tin từ đường dây nóng của ENV. (Thông tin được lưu trong hồ sơ số 320)

Thống kê số liệu

Kể từ 01/01/2005 đến nay, Chương trình Bảo vệ ĐVHD của ENV đã ghi nhận và lưu trữ thông tin về 358 vụ săn bắt, vận chuyển và buôn bán ĐVHD trái phép trên cả nước. Số liệu cụ thể như sau:

Thời gian	Số vụ buôn bán, vận chuyển trái phép do cơ quan chức năng tịch thu được	Số vụ bày bán trái phép ĐVHD tại chợ, nhà hàng và các cơ sở kinh doanh	Số vụ quảng cáo ĐVHD	Số vụ trung bày, nuôi nhốt trái phép ĐVHD	Các vụ khác	Tổng *
Tháng 11/2006	8	6	2	4	1	21
2006	65	64	9	50	23	211
Tổng cộng năm 2005 và 2006	106	103	15	80	54	358

* Ghi chú: Số liệu này chỉ thể hiện một phần nhỏ trong số các vụ săn bắt, buôn bán ĐVHD đang diễn ra ở Việt Nam, và dựa trên những thông tin ENV nhận được.

Chương trình bảo vệ ĐVHD của ENV

Được thành lập vào tháng 1 năm 2005, chương trình bảo vệ ĐVHD của ENV đã thiết lập và quản lý đường dây nóng tiếp nhận thông tin về nạn buôn bán ĐVHD trên cả nước. Với số điện thoại miễn phí 1800 1522, đường dây nóng khuyến khích mọi người dân thông tin về các hành vi vi phạm pháp luật bảo vệ ĐVHD. Các thông tin này sau đó được ENV chuyển đến các cơ quan chức năng, điều tra thông tin liên quan đến việc xử lý tang vật và đối tượng vi phạm. ENV cũng cập nhật kết quả xử lý của vụ việc đến những người cung cấp thông tin. Báo cáo về các vụ việc được lưu trữ trong cơ sở dữ liệu bảo vệ ĐVHD của ENV.

Mục đích của chương trình Bảo vệ ĐVHD:

- Khuyến khích sự tham gia và ủng hộ của công chúng trong nỗ lực đấu tranh chống lại nạn săn bắt, vận chuyển và buôn bán ĐVHD trái phép.
- Hỗ trợ các cơ quan chức năng trong việc thực thi pháp luật, xử lý các vụ việc.
- Thực hiện việc lưu trữ thông tin và xác định các nhân tố dẫn đến hành vi buôn bán trái phép.

Chương trình về nạn buôn bán ĐVHD trên Đài tiếng nói Việt Nam

Phản Hồi & Đáp được trích dẫn từ chương trình hàng tháng

Câu hỏi (Khuyết danh): Gần đây, qua phương tiện truyền thông tôi có nghe nói nhiều đến việc Công ty Bia Thái Bình Dương ở tỉnh Bình Dương đã nhân nuôi thành công loài hổ Đông Dương. Liệu đây có phải là điểm khởi đầu mở ra một hướng đi mới và là một dấu hiệu đáng mừng đối với công tác bảo tồn hổ hay không?

Trả lời (Cán bộ ENV): Hoàn toàn không. Việc các hộ gia đình nuôi nhốt hổ và các loài động vật hoang dã nguy cấp khác đang là mối quan tâm của các cơ quan bảo vệ động vật hoang dã và các nhà bảo tồn. Theo điều tra ban đầu, những cá thể hổ trưởng thành đã bị buôn bán trái phép từ Cam-pu-chia. Bởi vậy, đây rõ ràng là một trường hợp vi phạm công ước CITES. Công ước này quy định cấm buôn bán các loài động vật hoang dã qua biên giới Việt Nam nếu không có giấy phép. Theo Pháp luật Việt Nam hiện hành, săn bắt, giết hại, nuôi nhốt hoặc buôn bán động vật hoang dã dưới mọi hình thức mà không có giấy phép của cơ quan chức năng đều là các hành vi bất hợp pháp. Thông tin về việc nuôi nhốt hổ có nguồn gốc bất hợp pháp tại các trang trại tư nhân đang khuyến khích một số người thành lập các “vườn thú tư nhân” mà không quan tâm đến quy định của pháp luật cũng như những tình trạng sức khỏe của các loài ĐVHD. Tuy nhiên, cũng cần phải nói thêm rằng trong trường hợp trên, các cá thể hổ đang được nuôi nhốt trong điều kiện khá tốt.

Chú thích từ ENV: Cục Kiểm lâm hiện đang xem xét các phương án xử lý đối với 19 cá thể hổ nuôi nhốt tại công ty bia ở Bình Dương. Các chuyên gia bảo tồn quốc tế đã tham gia và đề xuất ý kiến. Hai đề xuất tiêu biểu là: thứ nhất, xác minh nguồn gốc của các cá thể hổ trên bằng cách thử DNA và vẫn tiếp tục cho phép công ty bia giữ hổ nhưng chuyển quyền sở hữu cho các cơ quan chức năng; phương án thứ hai, tịch thu và chuyển giao số hổ trên về một cơ sở cứu hộ hợp pháp có đủ khả năng chăm sóc hổ. (Thông tin được lưu trữ trong hồ sơ số 295)

Hỏi & Đáp

Nếu bạn có thắc mắc liên quan đến các vấn đề buôn bán ĐVHD và muốn được các chuyên gia giải đáp, hãy gửi thư đến hotline@fpt.vn, chúng tôi sẽ cố gắng hết sức để tìm câu trả lời cho các bạn.

Các thông tin khác

Văn bản luật mới

Ngày 16/10 vừa qua, Thủ tướng chính phủ Nguyễn Tấn Dũng đã phê duyệt Nghị định 119/2006/NĐ-CP hướng dẫn chi tiết việc thi hành Luật Bảo vệ và phát triển rừng năm 2004. Nghị định này quy định hệ thống tổ chức; nghĩa vụ và quyền hạn của cơ quan kiểm lâm; các điều kiện bảo đảm hoạt động của kiểm lâm; quan hệ phối hợp giữa kiểm lâm với các tổ chức có liên quan; quản lý, chỉ đạo, điều hành đối với kiểm lâm.

Sự thay đổi về cơ cấu tổ chức của kiểm lâm là một trong những điểm nổi bật trong Nghị định này. Theo Nghị định mới, Chi cục Kiểm lâm tỉnh sẽ thuộc sự quản lý của Sở Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn. Trước đó, hầu hết các Chi cục Kiểm lâm tỉnh trực thuộc Ủy ban nhân dân tỉnh.

Bản tin nạn buôn bán ĐVHD của ENV (Tiếng Anh & Tiếng Việt) được phát hành hàng tháng

Thông tin chi tiết, xin liên hệ:

Chương trình Bảo vệ Động vật hoang dã
Trung tâm Giáo dục Thiên nhiên (ENV)

Số 2/C5, Tập thể Đại học Ngoại Thương
Phố Chùa Láng, Đống Đa, Hà Nội
Hòm thư 222, Bưu điện Hà Nội
ĐT/Fax: 04. 7755790
Thư điện tử: hotline@fpt.vn
Website: www.envietnam.org

ĐƯỜNG DÂY NÓNG BẢO VỆ ĐỘNG VẬT HOANG DÃ

*Nếu bạn phát hiện thấy ĐVHD đang bị buôn bán hoặc tàng trữ,
hãy báo cho Kiểm lâm địa phương hoặc liên lạc tới đường dây nóng của ENV:*

1800 1522 Email:hotline@fpt.vn

Góp sức bảo vệ ĐVHD ở Việt Nam chỉ bằng một cuộc gọi